

Jaan Tõnissoni Selts

TEGEVUSARUANNE: APRILL 2016 – APRILL 2017

Jaan Tõnissoni Seltsi juhatusse kuulusid vastavalt seltsi üldkoosoleku otsusele 09.04. 2016: Krista Aru, Trivimi Velliste, Siim Vatalin, Ave Soeorg, Agu Kull, Riina Kala, Aare Pällin, Harry Ahland ja Aimar Altosaar. Juhatus valis esimeheks Krista Aru ja abiesimeesteks Trivimi Velliste ja Siim Vatalini.

Juhatus vastutusalad lepiti kokku järgnevalt: Siim Vatalin – laekur ja finantside korraldus; Trivimi Velliste – sponsortoetused ja suhtlus teiste seltsidega; Harry Ahland – kontaktid seenioriklubide ja - seltsidega; Agu Kull – A. Haava kinnistuga seotud küsimused; Riina Kala – kontaktid Jaan Tõnissoni suguvõsaga; Aare Pällin – A. Haava kinnistu probleemistik ja suhtlus Viljandiga; Ave Soeorg – seltsi sise- ja väliskommunikatsioon; Aimar Altosaar – sponsortoetused, ühistegevuslikud üritused.

Seltsi üldkoosoleku poolt valitud revisjonitoimkonda kuulusid Valve Luuka, Aadu Seire ja Sirje Kessa.

Juhatuses olid juhatuses koosolekud. Ajavahemikus 09.04. 2016 kuni 07.04. 2017 pidas juhatus seitse (7) koosolekut (üldkoosolek 09.04.2016, 06.05., 3.07., 25.08., 22.10., 22.12. ja 2017 aastal 01.02. ja 17.03.2017).

Seltsi tegevus keskendus lõppenud perioodil neljale olulisemale tegevussuunale: 1. Kinnistu A. Haava 7 ja 7A, Tartu, olukorra jälgimine tulenevalt objektil toimuvatest restaureerimis- ja ehitustöödest; 2. Jaan Tõnissoni mälestuse jäädvustamine; 3. Jaan Tõnissoni pärandi uurimine ja tutvustamine; 4. Ühis- ja kogukondliku tegevuse toetamine.

1. Kinnistu A. Haava 7 ja 7A, Tartu, olukorra jälgimine tulenevalt objektil toimuvatest restaureerimis- ja ehitustöödest

Kinnistu müüdi 2015. aasta suvel firmale KR Stone OÜ (Rait Kuusik & Co), kes selle siis päev hiljem edasi müüs firmale Multipaneel OÜ (samade omanike teine firma). Tartu linnavalitsus kooskõlastas ehitus- ja restaureerimisprojektid, muinsuskaitsealased eritingimused kehtestati Jaan Tõnissoni elumajale, A. Haava 7. 1927. aastal ehitatud kõrvalmajale, A. Haava 7A, muinsuskaitsealase eritingimusi ei koostatud. Seltsi juhatus jälgis nii üldist olukorda kinnistul kui ka Jaan Tõnissoni elumajas toimunud ettevalmistusi restaureerimiseks. Märkustega küsitavustega restaureerimistööde kohta pöördusime Tartu

linnaalitsuse poole neli korda. 2016 augustis esitasime seltsi nimel kaebuse kinnistu omaniku tegevuse kohta Jaan Tõnissoni elumaja restaureerimisel Tartu halduskohtusse, kuid meie kaebust ei võetud menetlusse põhjendusel, et seltsil ei ole objektiga tegelikku seost ja puutumust. Sügisel 2016 pöördusime kirjaga muinsuskaitseametisse, paludes tõhustada muinsuskaitseameti poolset järelevalvet, eriti arvestades asjaolu, et maja aknad ja uks olid talve lähenedes kõigile sissepääsuks avatud. Muinsuskaitseameti kirjalik vastus kinnitas nende informeeritust probleemidest ja järelevalve tõhustamist. Tegelikult toimus olukorra märgatav paranemine alles pärast seda, kui seltsi juhatus oli pöördunud Tartu Päästeameti poole. Alles seejärel suleti maja aknad ja ukсед.

2. Jaan Tõnissoni mälestuse jäädvustamine

Jaan Tõnissoni mälestuse jäädvustamine on olnud ja jääb seltsi üheks olulisemaks tegevussuunaks. 2016. aastal astus selts samme, et Jaan Tõnissoni sünnikoht Viljandimaal, Mursil, saaks väarikalt tähistatud ja märgistatud lisaks muinsuskaitsele objektile osundavale viidale Viljandi – Tartu maantee ääres ka paiga enda leidmist hõlbustavate tähistega. Selleks pöördus seltsi juhatus märgukirjaga Riigikantseleisse. Riigikantselei edastas meie pöördumise Eesti Vabariik 100 korraldustoimkonna esimehele Toomas Kihole. Arutanud probleemi koos T. Kihoga ja Viljandi vallavanema Ene Saarega, leidsime, et Jaan Tõnissoni sünnikodu leidmise hõlbustamiseks paigaldab Viljandi vald teeviidad kõikidele väikestele teedele. Oktoobris Viljandis toimunud kohtumisel Viljandi valla ja muuseumi juhtidega arutas seltsi juhatuse esindus võimalusi Mursi talu edendamiseks ja selle ümbruse korrastamiseks. Otsustati ära oodata Mursi talu praeguse omaniku edasised plaanid (talumüüa või mitte) ning siis antud küsimuse juurde tagasi pöörduda. Nagu tänaseks on selgunud, on talu omanik pr Kessa asutanud talu mittetulundusühingu, mille esimene eesmärk on talu ja selle ümbruse rakendamine koolitus- ja loomekeskusena. Selts toetab Mursil kõiki tegevusi, mis Jaan Tõnissoni mälestust aitavad hoida ja edasi kanda.

Tartu Raadi kalmistule sai 2016. aasta suvel paigaldatud Tartu kalmistuid haldava ettevõtte abiga Jaan Tõnissoni perekonna hauaplatsile ja Jaan Tõnissoni mälestuskivile osundav teeviit.

3. Jaan Tõnissoni pärandi uurimine ja tutvustamine

Selts korraldas 2016. aasta 3. juuli, arvataval Jaan Tõnissoni mõrvamise päeval, Tartu Raadi kalmistul Jaan Tõnissonile pühendatud mälestusürituse. Kõnelesid Europarlamendi saadik Tunne Kelam ja EELK Peetri Koguduse õpetaja Ants

Tooming. Mälestusüritusele järgnes Jaan Tõnissonile ja 1941. aasta suve traagilistele sündmustele pühendatud ettekandekoosolek Tartu Kirjanduse Majas. Ettekannetega esinesid: Jüri Valge – Jaan Tõnisson eesti keelest; Kaia Leht – Tartu ülestõus 1941 ja Tervishoiu Muuseumi grupp; Olavi Punga – Metsavennad ja Suvesõda: aastad 1940-1941. Pärast ettekandeid näidati filmi "Patarei ärkab ellu", režii Jaan Kolberg, stsenaarium Trivimi Velliste (2016, Studio Navona, 30 min.)

Sügiskonverentsi korraldas J.Tõnissoni Selts Tallinnas koostöös Tallinna Teadlaste Maja ja K.Pätsi muuseumiga 19. novembril Eesti Teaduste Akadeemia saalis. Konverentsi nimi oli Ülo Kaevatsi mälestuseks „EESTI RAHVUSE KESTMISEST“. Ettekannetega esinesid: Lauri Vahtre, Mart Nutt, Jüri Viikberg, Tarmo Kerstna, Arvo Sirendi, Andres Kollist.

Jaan Tõnissoni sünniaastapäeval, 22.detsembril, süütas selts JaanTõnissoni ausamba jalamil küünlad ja arutas seltsi 2017. aasta tegevuskava.

K. Aru on esinenud ettekandega Jaan Tõnissoni elust ja tegevusest viiel korral Eesti erinevates koolides. 1. novembril Põltsamaal toimunud eestikeelse ajakirjanduse 250. aastapäevale pühendatud konverentsil oli Jaan Tõnissonist juttu seoses Karl August Hermanni ja ajalehega „Postimees“. Mitmel korral on Jaan Tõnissoni hinnatud ühenduses teatri „Vanemuine“, Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi ja Eesti Rahva Muuseumi tegevusega.

4. Ühis- ja kogukondliku tegevuse toetamine

Selts toetab Villem Reimani Kolleegiumi algatust anda välja Villem Reimani ja Jaan Tõnissoni kirjavahetus. Kirjastus Ilmamaa on võtnud plaani avaldada kirjavahetus, et tuua lugejateni see väärtuslik osa eesti mõttevarast.

Selts toetab Eesti Kirjanduse Seltsi ideed nimetada üks Jaan Tõnissoni ausamba juures olevatest pinkidest Toimetaja pingiks.

Selts toetab ja osaleb kõikide akadeemiliste ja ühistegevuslike seltside tegevuses. Koostöös sündinud algatustest on kõige mastaapsem K. Pätsile ausamba rajamise idee.

Kokkuvõttes: neljas põhisuunas on seltsi tegevus olnud edukas. Võib koguni öelda, et nimetatuist kolmes on see olnud asendamatu, näiteks A. Haava kinnistu jälgimisel. Sama võib öelda Jaan Tõnissoni mälestuse jäädvustamise ja tema tegevuse tutvustamiseks tehtu kohta.

Kõige suurem puudujääk on seltsi töös noortega. See pole edenenud. Põhjused on mitmesugused, alates sellest, et selts pole suutnud pakkuda noori köitvaid tegevusi ning lõpetades sellega, et meil pole siiani väljundit sotsiaalmeediakanalitesse, kus noored viibivad.

Otsustamist vajavad küsimused:

1. Jaan Tõnissoni õpiraha asutamine;
2. Jaan Tõnissoni 150. sünniaastapäeva tähistamine: konverents „Jaani kood“;
3. Seltsi liikmeskonna kasvatamine